GEORG HAUPT

GEORG HAUPT, FÖDD 1741 I STOCKHOLM, DÖD 18 SEPTEMBER 1784 I STOCKHOLM, VAR EN SVENSK KONSTHANTVERKARE OCH EN AV DE MEST BERÖMDA FORMGIVARNA AV GUSTAVIANSKA MÖBLER.

Georg Haupt var son till snickarmästaren Elias Haupt och Magdalena Hochfeldt, och morbror till konstnären Elias Martin. Hans farfar var konstsnickaren Jürgen Haupt som på 1660-talet invandrade till Stockholm från Nürnberg . Hans farfar levererade bl.a. 1696 bänkinredningen i slottskyrkan, vilken räddades undan slottsbranden 1697 och fortfarande finns bevarad.

Georg Haupt (forts)

Fadern till Georg Haupt dog dock när sonen endast var knappt tre år gammal. Från tretton års ålder gick han i lära hos snickarmästaren Johan Conrad Eckstein, där han sedan arbetade fram till 1759. Han fick sin utbildning i Stockholm och det var just när den franska rokokon kommit till Sverige.

Foto: Nordiska museet

Nordiska museet

Byrå med Gustaf III:s monogram. Kan genom utdragning av fronten förvandlas till säng.

Utsikt från Norrmalm mot Saltsjön", färglagd gravyr av av Johan Fredrik Martin (1755–1816). Ill. i Konsten att försörja sig.
Stockholms Stadsmuseum

Elias Martin, döpt 8 mars 1739 i Stockholm, död 25 januari 1818 i Stockholm, var en svensk målare som under sin livstid vann internationell berömmelse för sina landskapsmålningar, porträtt och genremålningar. Han var bland annat medlem av Konstakademien och associate member av brittiska Royal Academy of Arts. Martinvägen i Södra Ängby i Stockholm är uppkallad efter honom.

En släkting till Haupt

Elias Martins verk

Utsikt över Stockholm

Elias Martin var son till åldermannen i snickarämbetet Olof Martin i Dillnäs socken och Ulrika Haupt, syster till Georg Haupt. Han fick sin tidigaste utbildning hos fadern och visade sådan talang att han sändes till ämbetsmålaren Friedrich Schultz. Genom denne fick han anställning hos Fredrik Henrik af Chapman som arkitekturritare och teckningslärare för officerarna i Sveaborg. Där fick han ledning av fältmarskalken Augustin Ehrensvärd, och umgicks med och undervisade dennes son Carl August Ehrensvärd.

Galleri

Han anställdes av Gustav III, för vilken han gjorde gravyrserien "Svenska vuer".

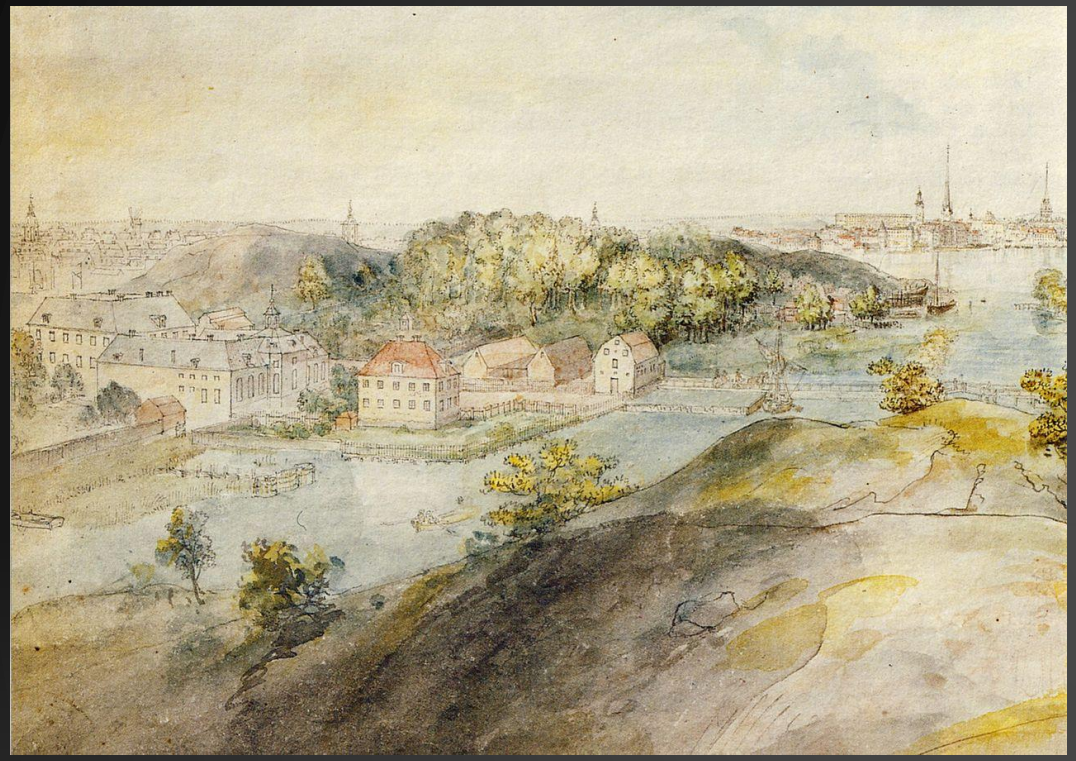

Långholmen, 1787

Rödbotorget, 1780-talet

Elias Martins verk

Fredrik Erik Martin "Dalkarlar af Mora Sokon".

Fredrik Erik Martin son till Elias Martin

Han var son till Elias Martin och engelskan Augusta Lee och gift med Juliana Magdalena Lengdahl samt far till Elias Fredrik Martin. Han studerade gravyr för sin far och teckning och målning för Pehr Hilleström vid Konstakademien i Stockholm. Han medverkade i Konstakademiens utställningar 1806-1808 där han bland annat visade upp porträtt avmålade efter Johan Tobias Sergel.

Prisbild

BYRÅ, AV GEORG HAUPT (MÄSTARE I STOCKHOLM 1770-1784)

Utropspris:

3 000 000 – 4 000 000 kr

Klubbat pris: 5 300 000 kr

En signerad Hauptbyrå såldes 1989 på Bukowskis för 12,2 miljoner kronor, till den småländske finansmannen Roy Gustafsson vilket gör den till Sveriges näst dyraste antikvitet.

Här en kopia som
Bara kostar under

2000 kr

Foto: Landin, Mats Nordiska museet

Haupt kopia tillverkad av Östergyllens möbelindustri Motala. Stilmöbler

Foto: Nordiska museets fotoateljé

Nordiska museet

Stöldbegärligt

År 2003 stals från Sturehofs slott en byrå värd kring 5,2 miljoner

Den återträffades sedan i Polen År 2014

Georg Haupt företog därefter från 1762 sin gesällvandring till Amsterdam och Paris. Från Frankrike reste Haupt vidare till England, där han 1768 etablerade sig som cabinet-maker i London. Ryktet om hans skicklighet nådde snart Sverige och sommaren 1769 utsågs han till hovschatullmakare (hovsnickare) 1769 av kung Adolf Fredrik. Det var då som han fick uppdraget att utföra sitt mästerstycke, skrivbordet, den möbel som var avsedd som gåva till drottning Lovisa Ulrika.

Adolf Fredrik

Under **sina läroår** hade Haupt enbart arbetat med möbler i rokokostil. I Paris kom han i kontakt med klassicistiska strömningar och lärde sig träinläggningens konst. Man har antagit att Jean-François Leleu varit hans lärare i Paris. I början av hans verksamhet i Sverige visar hans möbler på en egenartad blandning mellan rokoko och klassicism, men blir med åren allt mer klassiska i formen.

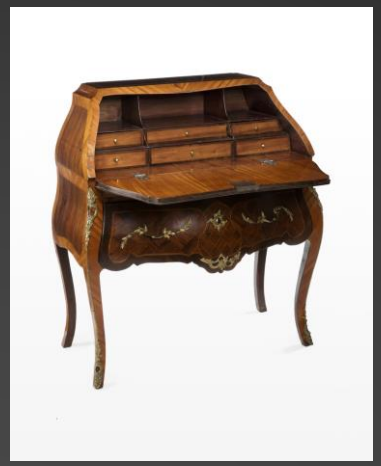

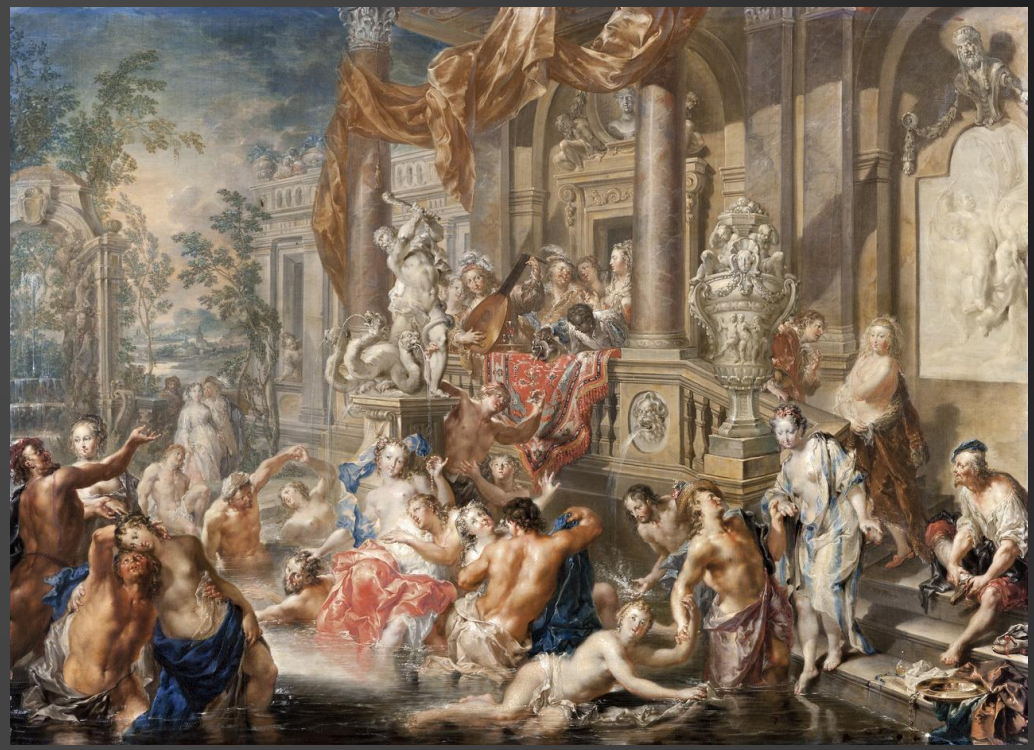

År 1770 var det år, då han tillverkade sitt mästerstycke och han introducerade då nyklassicismen i svensk möbelkonst. Mästerstycket var ett fanerat smäckert skrivbord med en uppsats och med rikt inlagd dekor. Den så kallade uppsatsen är försedd med rulljalusi, som öppnas i sidled. Drottning Lovisa Ulrikas profil ses på gaveln i inlagt trä. Rulljalusin har också inläggningar. Uppsatsens motiv syftar på drottningens intellektuella intressen, motiven visar böcker, skrivdon och en lyra. Georg Haupt utförde skrivbordet på uppdrag av Adolf Fredrik.

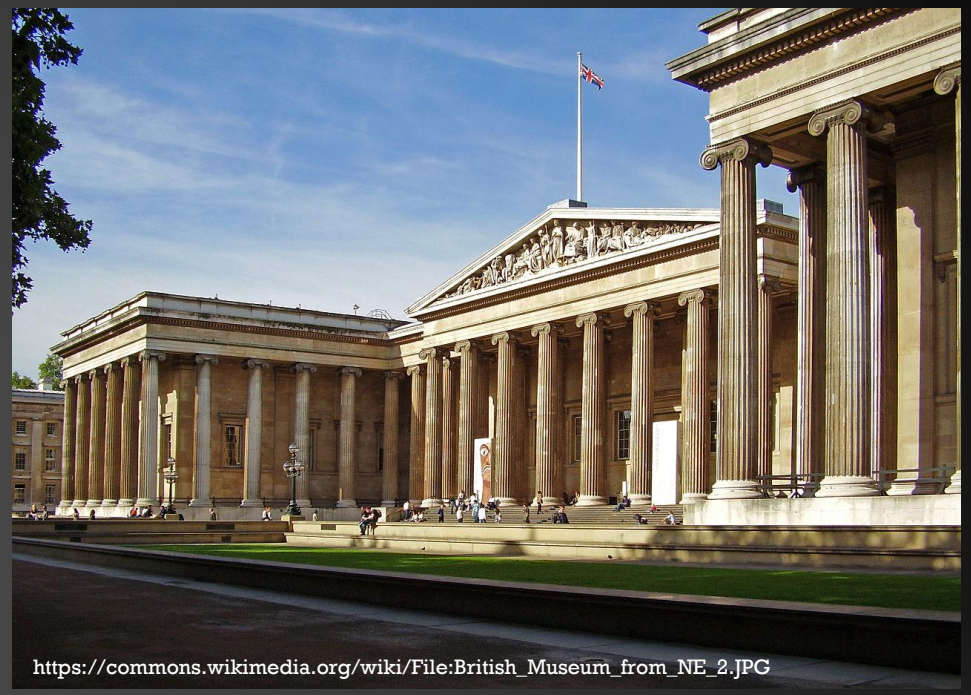

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:British_Museum_from_NE_2.JPG

Sedan har **hovsnickaren Haupt** gått till historien för alla de praktmöbler som han utförde på beställning av Gustav III och den kungliga familjen, hovet och adeln. Haupts arbeten är av enastående hög kvalitet, både konstnärligt och tekniskt och alla hans arbeten utmärks av väl avvägda proportioner, värdighet och finess. Georg Haupt bad att det beställda skrivbordet skulle betraktas som hans mästerstycke genom att han kontaktade Stockholms snickarämbete. Efter viss tvekan beviljades det, och det bestämdes att arbetet skulle utföras i Christian Linnings verkstad under övervakning av den unge mästaren Anders Hult. Johan Christian Linning den äldre (1706-1779) drev en stor verkstad med 13 hyvelbänkar på Köpmangatan 3 i Gamla stan.

Rokokobyrå av Christian Linning (1744-1750).

Christian Linning började som lärling hos Christoper Wellendorph 1730 och blev gesäll där 1734.

Kunglig kund Gustav III

Nationalmuseum

KONSTNÄR Lorens Pasch d.y.

Sofia Magdalena
Drottning

Alexander Roslin konstnär

Verkstaden

Georg Haupt hade sin verkstad på Smålandsgatan 40 i Stockholm. Det var en förhållandevis liten möbelverkstad med i allmänhet tre gesäller och fyra lärgossar. I möbelverkstaden tillverkade han allt från skrivbord och byråar till små lätta bord. I hans möbler förenas den gustavianska stilens raka linjer och räta vinklar med rokokons mjukt svängda ben. Detta var en kombination som han antagligen såg under sin vistelse i Frankrike på 1760-talet. Hans berömda byråar har en mycket karaktäristisk form och de inlagda motiven är klassiska med urnor, medaljonger, lagerkransar och girlanger.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sm%C3%A5landsgatan_2010.JPG

Smålandsgatan

Smålandsgatan från Birger Jarlsgatan mot Nybrogatan. T.v. kvarter Skravelberget Större och t.h. Matrosen år 1960
Fotograf Petersens, Lennart af (1913-2004)

Fotograf
Larssons Ateljé år 1906

Internationell möbelmästare

Det är i synnerhet sina byråer som han blivit berömd för, men han tillverkade också andra möbler, vanligen med lådor, exempelvis sekretärer och bord, såväl enklare som dyrbarare verk. Han samarbetade ofta med Jean Eric Rehn. Arbetena kännetecknas av goda proportioner och mycket hög kvalitet, samt rikliga orneringar, ofta med intarsia, som täcker en stor del av möbelytan. De flesta av Haupts möbler utgörs av byråer och sekretärer, de senare ofta på höga ben, men han har också utfört en mängd bord, skåp och dylikt.

Bland andra **betydande arbeten** märks ett mineralieskåp som beställdes av Gustav III och 1774 skänktes till prinsen av Condé, nu på slottet Chantilly, en byrå på Victoria and Albert Museum, samt Gustav IV Adolfs vagga tillverkad 1778, nu i Livrustkammaren.

Louis Joseph av Bourbon

Född 9 augusti 1736 i Paris, död 13 maj 1818 i Paris,

Slottet Chantilly,

Signering

I regel signerade Haupt sina arbeten i en låda eller på annat mindre framträdande plats på möbeln. Haupt hade stort inflytande på sin samtid och kopierades flitigt av samtida möbelsnickare, särskilt Anders Lundelius. Många osignerade arbeten som tillskrivits Haupt, härrör troligen från hans efterbildare

Bukowskis auktioner

En signerad Hauptbyrå såldes 1989 på Bukowskis för 12,2 miljoner kronor, till den småländske finansmannen Roy Gustafsson vilket gör den till Sveriges näst dyraste antikvitet.

Några samtida

Lorentz eller Lars Nordin, född 1708, död 3 oktober 1786, var en svensk möbelsnickare, framstående när det gäller fanering med hela faner.

328369+

Foto: Berger, Ulf

Nordiska museet

Byrå, trelådig, gustavianskt provinsarbete, omkring 1790, med avfasade hörn och fyrsidiga nedåt avsmalnande ben. Fanerad med alm, almrot och plommon på blindträ av furu. Tillverkad i Skåne

Kongl. Maj:ts
Nådige
Stadfästelse-Bref
och
PRIVILEGIER,
På
Civil-Statens ingångne Förening
Om
En Underhålls-Casta för deras Enkor och
omyndiga Barn.
Gifne Stockholm i Råd-Kammaren den 1 Febr. 1743.

Cum Gratia & Privilegio Sac. Reg. Majest.

STOCKHOLM,
På nytt utlagt hos Henr. Fougt, 1772.

Den här skriften har tillhört hovschatullmakare Georg Haupt. Han tillverkade alltså skåp, skrivbord och liknande möbler åt kungafamiljen. Hans namn, G.Haupt, finns präntat på skriftens framsida.

Men här är han aktuell som en av delägarna till "Civil-statens enke- och pupill-cassa". Eftersom det inte fanns några pensioner på 1700-talet var familjefadern själv tvungen att sörja för att familjen skulle överleva om något skulle hända honom. I denna kassa kunde de män bli medlemmar som arbetade inom "civilstaten", det vill säga inom staten. Senare ändrades detta och även privat anställda och borgare kunde gå med.